

Filosofian, historian, kulttuurien ja taiteiden tutkimuksen valintakoe 22.5.2024 klo 14–17

Valintakokeen ennakkomateriaali

- Marjanen, Jani. 2020. "Ruotsalaisia emme enää ole. Erään ilmaisun historiasta". *Köpa salt i Cádiz och andra berättelser – Cádizin suolaa ja muita kertomuksia*, toim. Henrika Tandefelt et al. Helsinki: Siltala. [Linkki aineistoon](#).
- Rebentish, Juliane. 2018. "Distinction and difference. Revisiting the question of taste", *The Nordic Journal of Aesthetics* vol. 26, nr 54 (2018). [Linkki aineistoon](#). Jos linkki ei toimi, kokeile [tätä toista linkkiä](#).
- Savolainen, Ulla & Nika Potinkara. 2021. "Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians - the forgotten Finns", *Ethnologia Europaea* vol. 51, nr 2, 72–95 (2021). [Linkki aineistoon](#).
- Wright Georg Henrik von. 1992. "Wittgenstein ja 20. vuosisata". *Minervan pöllö: Esseitä vuosilta 1987–1991*, 97–118. Helsinki: Otava. [Linkki aineistoon](#).

Tervetuloa filosofian, historian, kulttuurien ja taiteiden tutkimuksen valintakokeeseen

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

Koe koostuu 2 osasta. Voit jakaa koeajan osien välillä haluamallasi tavalla. Voit liikkua osien välillä kokeen aikana vapaasti. Tallenna vastauksesi aina ennen esseetehtävästä poistumista. Järjestelmä tallentaa muut vastaukset automaattisesti.

Sinulla saa kokeen aikana olla auki ainoastaan valintakoejärjestelmä. Älä avaa muita ohjelmia.

Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa.

Valintakokeen arviointi

Osasta 1 voit saada 0–40 pistettä ja osasta 2 voit saada 0–60 pistettä. Molemmat osat perustuvat ennakkomateriaaliin.

Osa 1 koostuu monivalintakysymyksistä, joissa arvioidaan ennakkomateriaalin ymmärtämistä ja tulkintaa. Osan 2 vastausten arvostelussa keskeisiä kriteerejä ovat asiasisältö, asiakokonaisuuksien hahmottaminen, looginen ajattelu, käsitteellinen selkeys ja kielellisen ilmaisun sujuvuus.

Sinut voidaan hyväksyä vain, jos sijoitut kokeen osasta 1 annettujen pisteiden perusteella parhaiten menestyneiden 400 hakijan joukkoon. Kokeesi osa 2 voidaan jättää arvioimatta, jos saat kokeen osasta 1 vähemmän pisteitä kuin 400. parhaat pisteet kokeen osasta 1 saanut hakija. Lisäksi sinun pitää saada osasta 2 vähimmäispistemäärä. Kokeen arvioija päättää vähimmäispistemäärän kokeen jälkeen. Osien pisteet lasketaan yhteen. Valintakokeen enimmäispistemäärä on 100.

Osa 1

Osassa 1 vastaat ennakkoon luetun materiaalin pohjalta tehtyihin monivalintakysymyksiin.

Osasta 1 voit saada 0–40 pistettä.

Tehtävä 1

Vastaa monivalintatehtäviin 1.1–1.16 ennakkoon luetun materiaalin pohjalta. Valitse kunkin monivalintakohdan vaihtoehdoista yksi (1), joka lukemasi perusteella sopii väittämään. Jos et halua vastata kysymykseen, tee merkintä kohtaan ”Jätän vastaamatta kysymykseen”.

Jokaisesta oikeasta vastauksesta annetaan kaksi ja puoli pistettä (+2,5 pistettä). Väärästä vastauksesta ei anneta eikä vähennetä pisteitä (0 pistettä). Mikäli teet merkinnän kohtaan ”Jätän vastaamatta kysymykseen”, kysymyksestä ei anneta eikä vähennetä pisteitä (0 pistettä). Mikäli et tee merkintää mihinkään kohtaan, kysymyksestä ei anneta eikä vähennetä pisteitä (0 pistettä). Voit saada yhteensä 0–40 pistettä.

Vastaa kysymyksiin 1.1–1.4 seuraavan artikkelin mukaisesti: Savolainen, U. & Potinkara, N., (2021) ”Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns”, *Ethnologia Europaea* 51(2).

Vastaa kysymyksiin 1.5–1.8 seuraavan artikkelin mukaisesti: Marjanen, J. (2020). ”Ruotsalaisia emme enää enää. Erään ilmaisun historiasta”, suomennos artikkelista teoksessa *Köpa salt i Cádiz och andra berättelser*, red. H. Tandefelt, et al.

Vastaa kysymyksiin 1.9–1.12 seuraavan artikkelin mukaisesti: Rebentisch, J. (2018). ”Distinction and difference: Revisiting the question of taste”, *Nordic Journal of Aesthetics* 26(54).

Vastaa kysymyksiin 1.13–1.16 seuraavan artikkelin mukaisesti: von Wright, G.H. 1992, ”Wittgenstein ja 20. vuosisata”, teoksesta *Minervan pöllö – esseitä vuosilta 1987–1991*.

Tehtävä 1.1

Mikä seuraavista väitteistä ei artikkelin ”Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns” perusteella pidä paikkaansa?

- 1) Vatjalaiset ja inkerikot (englanniksi Vots and Izhorians) ovat Inkerinmaan vanhin tunnettu väestönosa.
- 2) Saksa ei koskaan miehittänyt alueita Inkerinmaalla. **(oikea vastaus)**
- 3) Vaikka ihmisellä olisi siteitä Inkerinmaalle ja hän puhuisi suomea, hän ei välttämättä koe itseään inkeriläiseksi.
- 4) Suomen valtio mahdollisti inkerinsuomalaisten maahanmuuton Suomeen Neuvostoliiton hajoamisen aikoihin.
- 5) 1990-luvulla paluumuuton aikana venäjänkieliset maahanmuuttajat, joilla oli inkerinsuomalaisia juuria, nähtiin usein venäläisinä Suomessa.

Tehtävä 1.2

Kuinka artikkelin ”Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns” kirjoittajat tulkitsevat näyttelyn nimeä ”unohdetut suomalaiset”?

- 1) Sanavalinta viittaa siihen, kuinka yksilöiden tulisi antaa kirjoittaa ja määritellä oma historiansa.
- 2) Sanavalinta luo mielikuvaa siitä, että suomalaisuus ja suomalaisten tarinat on unohdettu eurooppalaisissa museoissa.
- 3) Sanavalinta luo mielikuvaa siitä, että inkeriläisten suomalaisuus sekä heidän historiansa ja kokemuksensa on unohdettu ns. kansallisista historiakertomuksista. **(oikea vastaus)**
- 4) Sanavalinta haluaa muistuttaa vanhojen kansallisten tarinoiden monitulkintaisuudesta.
- 5) Sanavalinta viittaa erityisesti traumaattisissa historian tapahtumissa tärkeään keskusteluun ihmisten oikeudesta tulla myös unohdetuiksi.

Tehtävä 1.3

Mitä kirjoittajat tarkoittavat inkeriläisen kulttuurin kansallistamisella (eng. nationalization) artikkelissa ”Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns”?

- 1) Inkeriläiset nähdään tärkeänä vähemmistönä Suomessa.
- 2) Näyttely laajentaa kuvaa suomalaisuudesta valtiollisten rajojen ulkopuolelle Venäjän Karjalaan.
- 3) Inkeriläinen kulttuuri nähdään osana ns. suomalaista perintöä. **(oikea vastaus)**
- 4) Kirjoittajien mielestä oli oleellista, että näyttely järjestettiin nimenomaan Kansallismuseossa.
- 5) Näyttelyssä on mukana otteita Kalevalasta, vaikka Kalevala kuvaa enemmän Elias Lönnrotin ja hänen aikalaistensa näkemyksiä kansalliseepoksesta kuin runonlaulajien hahmottamia runoja.

Tehtävä 1.4

Mikä ei ole vuoden 2020 museonäyttelyn seuraus artikkelin ”Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns” perusteella?

- 1) Näyttely teki inkerinsuomalaisten yksityisistä kokemuksista ja muistoista perintöä ja sisällytti ne osaksi laajasti jaettuja sekä institutionaalisia representaatioita suomalaisista.
- 2) Näyttely uudelleen kehysti varhaisempia kansanperintöesineitä ja kansanperinnettä tietyn vähemmistön sortokokemusten perinnöksi.
- 3) Näyttely onnistui varoittamaan yleisöä yksinkertaistavien kansallisten tarinoiden käytöstä ja muistuttamaan niiden monitulkintaisuudesta. **(oikea vastaus)**
- 4) Näyttely mahdollisti sen, että Kansallismuseo pystyi korostamaan rooliaan instituutiona, joka on sitoutunut nykypäivässä arvokkaisiin uuden museologian periaatteisiin.
- 5) Näyttely auttoi museota uudelleen muovaamaan itseään muistiorganisaationa ja siten tekemään itsestään relevantin nykypäivän tarpeiden näkökulmasta.

Tehtävä 1.5

Kenen tiedetään, Marjasen artikkelin ”Ruotsalaisia emme enää ole [...]” mukaan, ensimmäisenä ilmaisseen julkisesti artikkelissa käsiteltävän sanonnan ruotsalaisuudesta, venäläisyydestä ja suomalaisuudesta?

- 1) Adolf Ivar Arwidsson
- 2) Yrjö Koskinen (**oikea vastaus**)
- 3) Johan Vilhelm Snellman
- 4) Henric Gabriel Porthan
- 5) Gustaf Mauritz Armfelt

Tehtävä 1.6

Mikä on Marjasen artikkelin ”Ruotsalaisia emme enää ole. Erään ilmaisun historia” keskeisin päämäärä?

- 1) Selvittää, kuka ilmaisi sanonnan ensimmäisenä julkisuudessa.
- 2) Selvittää, kuka ajatteli sanonnan viestin ensimmäisenä.
- 3) Selvittää, mitä sanonta merkitsee.
- 4) Selvittää sanonnalle annettuja merkityksiä eri aikoina ja yhteyksissä. (**oikea vastaus**)
- 5) Selvittää, oliko sanonta poliittisesti merkittävä 1800- ja 1900-luvulla.

Tehtävä 1.7

Marjanen kirjoittaa artikkelissaan, että Suomessa sanomalehdistö oli moderni 1800-luvun jälkipuoliskolla. Mitä hän tarkoittaa tai mitä merkitystä hän antaa tälle?

- 1) Sanomalehdet painettiin modernilla antikvakirjasintyyllillä, eli fontilla, eikä vanhanaikaisella fraktuurakirjasintyyllillä.
- 2) Sanomalehdistö sisälsi puheenvuoroja ja keskusteluja useimmista asioista, jotka olivat ajankohtaisia ja joista keskusteltiin tämän ajan julkisuudessa. (**oikea vastaus**)
- 3) Sanomalehdet painettiin uudenaikaisella tekniikalla, joka mahdollisti suuret määrät sanomalehtiä ja tehokkaan jakelun.
- 4) Nykyisin olemassa olevia suomalaisia sanomalehtiä julkaistiin jo tähän aikaan.
- 5) Lukutaito oli Suomessa jo tähän aikaan korkea, ja monet lukivat sanomalehtiä pysyäkseen ajan tasalla yhteiskunnallisista asioista.

Tehtävä 1.8

J.V. Snellman muotoili sanonnan historian ja kaunopuheisuuden professori H.G. Porthania käsittelevässä kirjoutuksessaan. Mikä oli Marjasen mukaan Snellmanin kirjoituksen keskeinen kiinnostuksen kohde?

- 1) Snellman pohtii osasiko Porthan paremmin latinaa, ruotsia vai suomea.
- 2) Snellman pohtii oliko Porthan vai A.I. Arwidsson tärkeämpi suomen kielen kehitykselle.
- 3) Snellman pohtii Porthanin suhdetta latinaan ja ruotsin ja suomen kieliin Suomessa. (**oikea vastaus**)
- 4) Snellman pohtii latinan merkitystä suomen kielelle Porthanin aikana.
- 5) Snellman puhuu Porthanin muistomerkin pystyttämisestä.

Tehtävä 1.9

Vastaa artikkelin "Distinction and difference: Revisiting the question of taste" perusteella, mitä Pierre Bourdieun mukaan taideteokset ensi sijassa ilmaisevat omistajastaan?

- 1) kauneudentajua
- 2) kallista makua
- 3) varakkuutta
- 4) kykyä käyttää konsultin asiantuntija-apua
- 5) persoonallisuutta (**oikea vastaus**)

Tehtävä 1.10

Mihin taiteen kriittiset mahdollisuudet perustuvat Rebentischin mukaan?

- 1) Taiteen kykyyn osoittaa eroja erilaisten esineiden (objektien) kesken.
- 2) Taiteen kykyyn demokratisoida maun käsite.
- 3) Taiteen kykyyn näyttää taiteen ja kulutushyödykkeiden välinen ero.
- 4) Taiteen kykyyn heijastaa yhteiskunnan rakenteita ja taiteen omaa suhdetta niihin.
(**oikea vastaus**)
- 5) Taiteen kykyyn kyseenalaistaa moderni ihmiskäsitys.

Tehtävä 1.11

Martin Seelin mukaan, artikkelissa "Distinction and difference: Revisiting the question of taste", esteettinen kokemus:

- 1) tarkoittaa kokeilujen kokeilemista eli heittäytymistä taiteen luomiin mahdollisiin maailmoihin
- 2) näyttää taiteen ja elämän eron
- 3) perustuu taiteen mahdollisuuteen esittää elämää todenmukaisesti
- 4) tarkoittaa maailman kokemista ja kokemusten pohtimista (**oikea vastaus**)
- 5) vahvistaa kokijan identiteettiä

Tehtävä 1.12

Artikkelissa "Distinction and difference: Revisiting the question of taste" kuvataan espanjalaisen taiteilijan Santiago Sierran teosta, joka oli esillä Berliinissä vuonna 2000. Teokseen kohdistui kritiikkiä, koska:

- 1) teos sekoitti rajan taiteen ja todellisuuden väliltä
- 2) taiteilijan katsottiin käyttävän hyväkseen teoksessa mukana olevia ihmisiä (**oikea vastaus**)
- 3) teos ei edellyttänyt katsojalta osallistumista tai moraalista kannanottoa
- 4) teos ei ollut riittävän kyyninen suhteessa siinä esitettyyn poliittiseen tilanteeseen
- 5) taiteilija suhtautui halveksivasti teoksessa kuvattuihin ihmisiin

Tehtävä 1.13

Kun Bertrand Russell kysyi Wittgensteinilta tekstissä siteeratussa keskustelussa, "Ajatteletko logiikkaa vai syntejäksi?", mitä Wittgenstein von Wrightin mukaan vastasi? ("Wittgenstein ja 20. vuosisata")

- 1) Wittgenstein on kiinnostunut ensisijaisesti logiikasta, ei moraalisisista näkemyksistä.
- 2) Wittgenstein on kiinnostunut vain moraalisisista näkemyksistä, ei logiikasta.
- 3) Wittgensteinille filosofinen ajattelu ja oman itsensä kanssa eläminen liittyvät yhteen.
(oikea vastaus)
- 4) Wittgensteinin mielestä kysymykseen ei voi vastata sen metafyyssisen luonteen vuoksi.
- 5) Wittgenstein ei nähnyt uskonnolla ja logiikalla olevan mitään suhdetta toisiinsa.

Tehtävä 1.14

Mikä seuraavista ajatuksista ei kuulu loogiseen positivismiin? ("Wittgenstein ja 20. vuosisata")

- 1) Luonnontieteet antavat mallin myös filosofiselle ajattelulle.
- 2) Liittoutuminen perinteisen tieteen kanssa.
- 3) Logiikan painottaminen filosofian ytimenä ja keskuksena.
- 4) Tutkitaan ja pyritään ymmärtämään ja selvittämään ihmisen tietoisia kokemuksia.
(oikea vastaus)
- 5) Rationaalisuuden eetos ja päämäärätietoisuus.

Tehtävä 1.15

Mitä von Wright aikoo ensisijaisesti käsitellä esseessään "Wittgenstein ja 20. vuosisata"?

- 1) Miten Wittgenstein on vaikuttanut ja muuttanut 1900-luvun ajattelua.
- 2) Mitä vaikutteita Wittgenstein sai muilta filosofeilta.
- 3) Mikä oli Wittgensteinin suhde 1900-luvulla vallitsevaan ajan henkeen. **(oikea vastaus)**
- 4) Miten Wittgensteinin ajatukset kulttuurista vertautuvat muiden hermeneuttisten ajattelijoiden ajatuksiin.
- 5) Arvioida kriittisesti Wittgensteinin näkemystä analyyttisestä filosofiasta.

Tehtävä 1.16

Mitkä kaksi piirrettä (yleisen optimismin lisäksi) luonnehtivat von Wrightin mukaan sitä modernisuutta, jonka hän liittää loogiseen positivismiin?

- 1) Näkemys siitä, että logiikka on filosofian ydin, ja tunne siitä, että myös filosofia on saavuttanut varman tieteen aseman. **(oikea vastaus)**
- 2) Näkemys siitä, että edistys kohti vapautta ja tasa-arvoa on kulkenut pitkän matkan ja että teollistuminen takaa edistyksen jatkumisen.
- 3) Näkemys siitä, että demokratia on tie vapauteen ja että yleinen äänioikeus on laajennettava koskemaan myös naisia.
- 4) Näkemys siitä, että perinteiset filosofiset ongelmat perustuvat väärinkäsityksiin ja että filosofian tehtävä on ratkaista tällaisista väärinkäsityksistä johtuvat näennäisongelmat.
- 5) Näkemys siitä, että ensimmäinen maailmansota merkitsi ratkaisua modernisuuden ongelmiin ja että humanististen tieteiden ja postmodernistisen yhteiskuntakritiikin korostaminen nopeuttaisi etenemistä kohti tasa-arvoista ja vapaata yhteiskuntaa.

Osa 2

Osa 2 perustuu ennakkomateriaaliin.

Osasta 2 voit saada 0–60 pistettä.

Kysymys 2.1 pohjautuu artikkeliin: -. Savolainen & N. Potinkara, "Memory, Heritage, and Tradition in the Museum Exhibition Ingrians – The Forgotten Finns".

Kysymys 2.2 pohjautuu artikkeliin: J. Marjanen, "Ruotsalaisia emme enää ole. Erään ilmaisun historiasta".

Kysymys 2.3 pohjautuu artikkeliin: J. Rebentisch, "Distinction and difference: Revisiting the question of taste".

Kysymys 2.4 pohjautuu artikkeliin: G.H. von Wright, "Wittgenstein ja 20. vuosisata".

Osa 2: Arvosteluperusteet

Osan 2 vastausten arvostelussa keskeisiä kriteerejä ovat asiasisältö, asiakokonaisuuksien hahmottaminen, looginen ajattelu, käsitteellinen selkeys ja kielellisen ilmaisun sujuvuus.

Tehtävä 2.1

Kuvaile artikkelin pohjalta, mitä "kalevalaisuus" (eng. Kalevalaicity) tarkoittaa yleisesti ja "Inkeriläiset – Unohdetut suomalaiset" museonäyttelyn kohdalla.

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1000

Tehtävä 2.1: Arvosteluperusteet

Kalevalaisuus viittaa käsitykseen suomalaisesta myyttisestä menneisyydestä ja tähän viittaavista kulttuurin piirteistä. Kalevalaisuus on ideologinen konstruktio, jota luonnehtivat seuraavat piirteet: Kalevalan uskotaan olevan autenttinen, arkaainen, yksiselitteisesti suomalainen ja suomalaisuuden ajatellaan tarkoittavan homogeenista ja yksimielistä ihmisryhmää. Vaikka Kalevalan luonne kirjallisena eepoksena ja suullisten runojen alkuperä useiden kansojen tai ryhmien perinteenä tunnetaan tutkimuksessa, käsitys kalevalaisuudesta vaikuttaa yleisiin mielikuviin kalevalamittaisesta runoudesta ja suomalaisesta kulttuurista. Näyttely hyödynsi kalevalaisuutta sisällyttämällä näyttelyyn kalevalamittaisia runoja. Tämä korosti inkeriläisten suomalaisuutta ja roolia suomalaiseksi miellettyssä perinteessä, vaikka Kalevalan materiaaleista vain pieni osa on Inkeristä. Inkerioisia (Izhorians) ja inkerinsuomalaisia (Ingrian Finns) ei erotettu toisistaan, vaan myös inkerioiset "kansallistettiin".

Tehtävä 2.2

Marjasen mukaan sanonnasta ruotsalaisuudesta, venäläisyydestä ja suomalaisuudesta on useita eri muunnelmia. Sanonnan alkuosasta on esimerkiksi olemassa nämä kolme versiota: "emme ole ruotsalaisia", "emme enää ole ruotsalaisia", "emme ole olleet ruotsalaisia".

Selitä miten versioiden merkitykset eroavat ja pohdi miksi eri yhteyksissä on haluttu käyttää yhtä tai toista versiota.

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1000

Tehtävä 2.2: Arvosteluperusteet

Versio "emme enää ole ruotsalaisia" viittaa ajatukseen, jonka mukaan Suomen asukkaat olivat vuoteen 1809 saakka osa Ruotsia. Versiota käytettiin, kun haluttiin sanoa, että entisten Ruotsin alamaisten tuli omaksua suomalainen kansallinen identiteetti. Suomalaisuus esitettiin konstruktivisesti asiana, joka voitiin luoda. Versio esiintyy Koskisen ja Snellmanin kirjoituksissa ja oli tavallisempi ruotsinkielisissä kirjoituksissa, joissa korostettiin Suomen ruotsalaista taustaa. Versio "emme ole ruotsalaisia" ei sano menneisyydestä mitään. Tämä poisti sanonnasta viittauksen Suomen taustaan osana Ruotsia ja teki siitä vähemmän konstruktivisen. Muutoksen avulla sanonnasta tuli fennomaanien poliittiseen mobilisointiin paremmin soveltuva oman ajan kuvaus. Versio "emme ole olleet ruotsalaisia" liittyy vielä vähemmän konstruktiviseen näkemykseen. Version mukaan Suomen kansa oli olemassa omana kansana jo Ruotsin aikana, millä puolustettiin vahvaa suomalaiskansallista agendaa.

Tehtävä 2.3

Miten artikkelin kirjoittaja Juliane Rebentisch luonnehtii erottautumisen (*distinction*) logiikkaa ja sen suhdetta esteettiseen makuun?

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1000

Tehtävä 2.3: Arvosteluperusteet

Rebentisch viittaa Pierre Bourdieun käsitykseen mausta sosiaalisen erottautumisen välineenä. Uusliberalistisessa nykykulttuurissa sosiaaliset normit ovat höllentyneet, mutta erottautumisen halu ja sen taustalla oleva sosiaalinen logiikka ovat säilyneet. Kulutustuotteet, joihin taideteoksetkin artikkelissa rinnastuvat, kiteyttävät omistajansa maun. Makua ilmaistaan yksilöllisillä valinnoilla ja tuotteiden persoonallisella yhdistelemisellä, mutta paradoksaalisesti yhteisön arvostusten mukaan eli yksilöllisyys on sosiaalisesti tuotettua. Vaikka tuotteen hinta on menettänyt merkitystään, maku ei ole demokratisoitunut, koska varakkailla on mahdollisuus tehdä valintoja laajemmasta valikoimasta ja usein koulutuksen tuomaa kulttuurista lukutaitoa. Esteettisessä kokemuksessa taideteokset "häiritsevät" edellä kuvattua tapaa olla suhteessa objektiin ja ihminen joutuu reflektoimaan omaa makuaan ja suhdettaan objektiin.

Tehtävä 2.4

Wittgensteinia käsittelevässä esseessä, jonka olet lukenut kokeeseen, G.H. von Wright toteaa:

"Positivisteille kysymykset olivat 'metafyysisiä', kun niitä ei voinut ratkaista luonnontieteen menetelmillä tai loogisella deduktiolla tieteellisesti hyväksyttävistä premiseistä. [He] näkivät metafysiikan esimodernin yhteiskunnan uskonnollisten uskomusten kasvannaisena ja jäänteinä, pohjimmiltaan irrationaalisten asenteiden rationalisoituna valepukuna. Metafyysiikka oli filosofiaa, joka oli auttanut yhteiskunnan taantumuksellisia voimia

ehkäisemään ja hidastamaan emansipoidun, rationaalisen ja maallistuneen ihmisen edistystä.”

von Wrightin mukaan Wittgensteinin metafysiikan vastainen taistelu oli jotakin aivan muuta – millä tavoin?

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1000

Tehtävä 2.4: Arvosteluperusteet

Hyvä vastaus osoittaa, että vastaaja ymmärtää positivistien ja Wittgensteinin keskeiset ajatukset ja niiden väliset erot, esimerkiksi seuraavalla tavalla:

’Positivistit pitivät metafysiikkaa esimodernin yhteiskunnan uskonnollisten uskomusten seurauksena ja jäänteinä. Metafysiikka oli pohjimmiltaan irrationaalisten asenteiden järjeistetty naamio, joka auttoi yhteiskunnan taantumuksellisia voimia estämään ja hidastamaan emansipoituneen, rationaalisen ja sekulaarin ihmisen kehitystä.

Wittgenstein näki metafysiikan ajattelun oireena tieteellisen kulttuurin kielellisistä malleista ja ajattelutavoista. Ne suhtautuivat erityistapauksiin ylenkatseellisesti ja pyrkivät löytämään yleisiä teorioita, ja selittämään kaiken matematiikan ja logiikan abstraktilla kielellä. Tähän ajatteluun liittyi myös pyrkimys palauttaa tarkoituksellisen käyttäytymisen selitykset ruumiillisiin liikkeisiin. Sen metafysiikan juuret, jota vastaan Wittgenstein taistelee, eivät siis ole teologiassa vaan tieteessä. Hän ei taistele sitä vastaan, että kuolleen kulttuurin jäänteet sumentavat ajatteluamme, vaan elävän kulttuurin, eli tieteen ajattelutapojen vaikutusta vastaan’.

Hyvässä vastauksessa voidaan (mutta ei tarvitse) ottaa huomioon myös muita näkökohtia Wittgensteinin näkemyksistä kielen ja metafysiikan suhteesta, joita von Wright kuvaa artikkelissa.